

**Нам'ятайте
про
Україну!**

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редакція / Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0907
(212) 227-4125
УНКОС: (201) 451-2200
УНЮР: (212) 227-5250

PIK LXXXIX. Ч. 77. ДЖЕРЗІ СІТІ / НЬЮ ЙОРК. ВІСІМЬОК, 27-го КВІТНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 27, 1982 No. 77. VOL. LXXXIX.

Відбудеться 5-ий

Всеодумівський з'їзд

Трентон, Н.Дж. (А.Ш.). — Тут в дні 21—23-го травня ц.р. відбудеться 5-ий Всеодумівський з'їзд старших виховників ОДУМ-у.

Цей з'їзд, який відбувається кожні три роки, є найвищим законодавчим тілом ОДУМ. В ньому будуть брати участь старші виховники ОДУМ з 35-ти Канади та вибір нової Президії Центрального Комітету. В цей день також відбудеться панель, який буде аналізувати працю з Юнім ОДУМ по філіях.

В суботу вечором в залі Української Православної церкви св. Юрія Переможця в Рядівлі, Н.Дж., відбудеться бенкет, а після бенкету забава, до якої пригваряться всі учасники з'їзду.

Самий з'їзд відбудеться в готелі Голдін Інн на стейт-авеню 206 в Бордентаві, Н.Дж. біля Трентону. В п'ятницю вечором відбудеться засідання Центрального Комітету ОДУМ та товариська зустріч учасників з'їзду. В суботу, о год. 9-й ранку розпочнеться з'їзд зі

Вийшла книжка про

Православну Церкву в Канаді

Оттава, Онт. — Тут, минулого року, надруковано англійською мовою 210-сторінкову книжку авторства сенатора Павла Юзика, відомого історика, діяча і директора Українського Народного Союзу для Канади, п.з. «Українська Греко-Православна Церква в Канаді — 1918-1950». Ця книжка, у якій читач знайде багато світлин із діяльності цієї Церкви в Канаді, вийшла з друкарні преси Оттавського університету з допомогою субсидій Канадської Ради.

У цьому виданні автор представляє історію появи Української Греко-Православної Церкви в Канаді, яка швидко здобула ґрунт у

цій країні і визнання інших Православних Церков, вросла і стала другою з черги Церквою поміж 7,000,000 українців в Канаді, і не дає позад Української Католицької Церкви на канадській землі. Сенатор П. Юзик пластично накреслює боротьбу за одиниць за ідею на канадській території цієї Церкви і дає глибокий вгляд у комплекс релігійних проблем українських канадців.

Книжку в ціні 10-ти доларів можна замовити, написавши на адресу: Senator P. Yuzuk, The Senate, Ottawa, Ont. K7A 0A4.

Хто продасть або замовить п'ять чи більше книжок — може отримати це видання у ціні 8-ми доларів.

ПРОФ. Р. КОНКВЕСТ ЗВІТУЄ

ПРО ПРАЦЮ НАД КНИГОЮ

Кеймбридж, Масс. (Л.Воланська). — Тільки один місяць пройшов поміж виданнями проф. Омеляна Прицака, голови УНІГУ, в головній Канцелярії ООН Союзу в Джерзі Сіті, Н.Дж., 27-го лютого, де він широко інформував Екзекутивний УНС про підготовку праці про штурмовий голод в Україні, що її автором буде проф. д-р Роберт Конквест, і приїздом цього відомого англійського історика і політичного наукачика проф. Роберта Конквеста до Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету, в четвер, 1-го квітня цього ж року, з доповіддю на тему голоду 1932-1933 років в Україні, коли загинуло від совєтської голодової облоги в Україні, — на думку й обчислення українців, — сім мільйонів селян-хліборобів. Це в додаток до майже трьох мільйонів «куркулів», вивезених у Сибір, на Соловки і в Казахстан, на певну, хоч не швидко загинули.

Зустріч українського Гарварду і гостей із Слов'янського та Російського центрів цього ж університету і численних студентів-гарвардців не-українців, що цікавилися вивченням проблем СРСР, з проф. д-ром Робертом Конквестом відбулась в... поміж 4-ою і 6-ою год. по полудні.

Професор пояснив своє завдання і його працю над ним, а згодом він давав відповіді на питання і вислухав зауваження численних присутніх, які висловлювалися до цієї теми.

Відразу на початку свого слова проф. Р. Конквест вивчив зовсім ясно, що він бере тему голоду в Україні на Північному Кавказі (Кубанщина) ширше і глибше. Він писав про «Церкву Колективізації». Ця широка тема матиме дуже великого підмету і український голокост. Така постановка справи цілком закономірна, коли пригадати, що цей автор любить широко історичні полотна,

як про це свідчить його «бестселлер» монументальна книга — «Дієтя Терор» про арешти й розстріли в СРСР в 30-их роках.

До праці про цей «другий» терор, що грізніший за «перший», Р. Конквест готується дуже сумлінно. Жартуючи він згадав, що вже переіхри 90 томів різних праць, що стосуються теми майбутньої книги, а тепер мусить все це він переосмислити й укласти зі всього першу й струнку схему.

Розповідаючи про початок його зацікавлення питанням великого голоду, він згадав про час, коли опрацював часи Ежовщина в СРСР. Вже тоді він ясно бачив ще більший другий великий терор — страшний загладу працюючого населення сіл через «суцільну колективізацію» особливо в Україні, так що для нього було зовсім логічним дати згоду на пропозицію Українського Гарвардського Центру, разом з Українським Народним Союзом, написати таку працю. Бачить він в історії тривання СРСР і «третій терор» — голод 1921 року, про який тепер мало говориться, а він хоче торкнутися і цього голокосту у своїй праці. А це найменше відомості має професор про голод переважно в Західній Україні, після закінчення Другої світової війни, в роках 1946-47. Тут д-р Р. Конквест висловив надію, що йому допоможуть різними матеріалами свідки тих подій, які адже не забули того, що було 35 років тому.

Про голод написано вже чимало, але більшості цих книжок — це белетристика. Є багато добрих економічних книг; шоправа є дещо серед політичної літератури про цей час, але найменше — з історії. І що прогалини він хотів би заповнити. Професор буде виступати з публіцистики, тримаючи історичного підходу до проблеми колективіза-

НІМЕЦЬКІ СОЦІАЛІСТИ ВІДКИНУЛИ ПРОЄКТ „ЗАМОРОЖЕННЯ” ЗБРОЄНЬ

Мюнхен, Німеччина. — Після програмової промови канцлера західнонімецького уряду Гельмута Шмідта, який рішуче засудив будь-які спроби утримувати союветську збройну перевагу, до чого провадить так зване „замороження зброєнь”, запропоноване Москвою відбулася на пленумі конгресу чотирьохгодинна дебата, після якої загальним голосуванням пропозицію такого замороження відкинуто.

Виступ канцлера Шмідта, а описав виступ голосування проти пропозиції лівого крила соціал-демократичної партії Західної Німеччини викликували голосні протести лівиці. Канцлер Шмідт відповів їм із залі: „Ви хочете такою ухвалою збільшити ризик війни!”

Відкинення пропозиції лівиці не припинило дебатів на ту тему, ані не усунуло можливості, що ліві елементи будуть її висувати знов і знов. Однак далша дебата на цю тему не припинить підготовку до розміщення американських ракет Першінг 2 і крилатих ракет на території Західної Німеччини згідно з дотеперішнім планом, тобто в осіні 1983 року. З другого боку ухвала конгресу підкреслила, що відкинення пропозиції лівиці не є тим самим повною й беззаперечною згодою на

автоматичне приміщення тих ракет, а тільки згодою на дальше переведення підготовчих робіт. Таким чином в середині партії та в її ухвалях постанала суперечність, яка може довести до дальших глибших розходжень та до дальшого ослаблення соціал-демократичної партії. На це вказує також дальший спад популярності канцлера Шмідта у його власній партії. Згідно з переведеним опитом тільки 30 відсотків членів партії підтримує його політику.

На конгресі ще раз підкреслимо надію, що переговори в Женеві між ЗСА і Совєтським Союзом в справі зменшення числа ракет, приміщення на різних теренах доведуть до позитивного висліді й Совєтський Союз погодиться усунути свої атомові ракети типу СС-20, які він примістив у великому числі, бо рівно 300. Ті ракети розміщені так, що ціла Європа є в засязі їхнього поля обстрілу, як і частина Атлантичного океану. Коли Москва не погодиться на усунення тих ракет, тоді європейські країни не матимуть вибору й будуть змушені виявити бажання, щоб ЗСА примістили свої типу Першінг-2 і крилаті ракети та таким способом привернули рівновагу зброєнь.

Загострилися відносини

між Францією й Сирією

Париж, Франція. — Внутрішні арабські криваві по-рахунки вже давно поширилися на неарабські країни, до яких належить також

Франція, колишня метрополія різних теперішніх арабських самостійних держав, а між ними Сирія. Чергова терористична акція, якою був зрив могутньої бомби в автомобілі під редакцією ливанського тижневика, видаваному в арабській мові, а прихильного до Іраку, спричинила негайне усунення з Франції двох сирійських дипломатів та відкликання французького посла в Дамаску, столиці Сирії, до Парижу на наради.

Міністр внутрішніх справ Франції, Гастон Деффер, сказав: „Франція не дозволить, щоб її територія став місцем пологодження по-рахунків, чужих для Франції. Уряд Франції рішив проголосити персона нон-грата військовий й культурний аташе сирійської амбасаді за їх акції, ведені на території Франції”. Усунення обидвох „дипломатів” поза кордони Франції наступило негайно після того проголошення. Вибух бомби вбив на місці проходив молодшу жінку та важко поранив 11 осіб, а багато осіб — легше. Він стався в авті з відеосними реєстраційними плитами, які було вилучено в Люблія, столиці Словенії, Югославії. Терористи запаркували його в такому місці, де зрив вибухів мусів поразити якнайбільше невинних людей. На думку французької поліції саме це було ціллю терористів, які хотіли тим звернути публічну опінію проти Іраку та його арабських прихильників. Майже в тому самому часі, коли в Парижі вибухла бомба, в Бейруті, столиці Ливану, сирійські терористи вбили дальших двох іракських дипломатів.

ПОМЕРЛА ОЛЕНКА

ВІРШУК-САВИЦЬКА

Салт Лейк, Юта. — В понеділок, 26-го квітня, тут померла після тяжкої недуги в наслідок нещасливого випадку на лештарських з'їздах св. п. Оленка Віршук-Савицька на 37-му році життя. Осиротила мужа д-ра Юрія Савицького і двох дітей: Христію і Данила, та ближчу і дальшу родину. Подорож про похорони будуть подані в чергових числах „Свободи”.

ІЗРАЇЛЬ ПЕРЕДАВ РЕШТУ СІНАЙСЬКОГО ПІВОСТРОВА ЄГИПТОВІ

Єрусалим, Ізраїль. — Згідно з раніше проголошеною угодою між Ізраїлем та Єгиптом, в неділю, 25-го квітня ізраїльські війська залишили решту Синайського півострова, частини якого вони вже раніше передали Єгиптові й Єгипет перебрав усе півострів під свою державну суверенність.

Мировий договір в Кемп Дейвїд є наріжним камінем мирової політики ЗСА, Єгипту та Ізраїлю на Близькому й Середньому Сході. Він поставив гать поширюванню совєтських впливів в тому обирі, замкнувши, прийнявши пошкоди, дорогу до такої угоди справи, в якій брав би участь Совєтський Союз, до чого він змагав усіма своїми силами й засобами. Тому ЗСА присвячували і присвячують якнайбільше уваги проведенню постанов того договору в життя. Щоб уникнути несподіванок і з успіхом та без зайвих перебоїв перевести переведення однієї з найважливіших точок того договору, а саме евакуації ізраїльських військ з передачі Синайського півострова Єгиптові, з Вашингтону вислали туди першого заступника державного секретаря Волтера Стоесса, одного з найбільш досвідчених і вправних американських дипломатів.

Успішне переведення передачі півострова Єгиптові викликало нову кампанію Москви. Негайно після отримання вістки з Єрусалиму, а описав її підтвердження з Каїра про гармонійне переведення тієї акції й задоволення обидвох сторін та після підтвердження ними їхньої рішучості продовжувати й надалі мирові заходи для закріплення добросусідських відносин між Ізраїлем і Єгиптом, а відтак і між більшістю арабських держав, совєтське інформаційне агентство ТАСС видало комунікат з нападом на ту акцію. Передача Синайського півострова Єгиптові Москва назвала звичайною фарсою, за якою прихована окупація того терену силами ЗСА.

Єгипет надав активі перебрали Синайського півострова якнайбільш урочистий характер. День перебрали відзначено як національне свято. Естафети бігунів в означений час прибігли до головних пограничних міст із смолоскипами запаленими в Каїрі. В перебрали містах військові оркестри дали концерти військових маршів і патріотичних пісень, а також відбулися паради військ й населення. Після закінчення перебрали президент Єгипту Госні Мубарак зателефонував до прем'єра Ізраїля Менахема Бегіна. В телефонній розмові обидва державні мужи ще раз підтвердили свою рішучість продовжувати мирове діло розпочате договором у Кемп Дейвїд.

У світі

У ПАЛАТІ З'їЗДІВ у Кремлі в Москві появився Леонід Брежнєв після довгої несприятливості в Москві й перебування на відпочинку, чи на лікуванні. Нагодою його появи було відзначення 112-ої річниці народження Леніна. На цьому закінчилися поголоски про його важку недугу, але не закінчилися поголоски про його гіршаючий стан здоров'я. Брежнєв був значно худіший, ніж звичайно, але випочатий. Активної участі в святкуванні він не брав, але загалом зацікавлення й багато коментарів викликав факт, що головним промовцем був Юрій Андропов, шеф КГБ. Дехто з закордонних спостерігачів в Москві коментує це як висування Андропова на пост генерального секретаря КПРС і президента СРСР у випадку смерті, чи нездібності Брежнєва виконувати свої обов'язки. Однак інша школа аналітиків совєтських справ висуває зовсім протилежну думку, що якраз навпаки, тобто для камуфляжу й прикриття дійсних кандидатів та спрямування у фальшивому напрямі опінії заінтересованих кіл Заходу, тобто з дезінформаційних міркувань, виступав Андропов. Як звичайно при таких нагодах головний промовець розпитував різні тенети совєтської ідеології, тобто цитував Леніна і повторяв та розводив його думки, зробив це і Андропов.

НАДЗВИЧАЙНА НАРАДА ПРОВІДУ Палестинської Визвольної Організації ухвалила на внесок Ясіра Арафата, її лідера, не реагувати цим разом на налеті ізраїльського летунства й збомблення ним великої оборонної смуги на південь від Бейруту. Наслідком того бомблення загинуло багато бібців ПВО та знищено чимало їхніх приміщень і магазинів. Арафат заявив, що ціллю атак ізраїльського летунства було спровокувати ПВО до протипації, щоб опісля могли відповісти масовими атаками при житті всіх родів зброї. Однак головна команда ПВО заявила, що коли ізраїльтяни такий напад повторять, тоді ПВО піде на відплатні акції.

РОЗПАД ОРГАНІЗАЦІЇ африканської єдності поглиблюється. В Найробі, столиці Кенії, відбулося спеціальне засідання членів тієї Організації, яке займалося виключно пологодженням конфлікту. Однак у висліді того засідання не знайдено ніякого виходу, який задовольняв би обидві сторони, тобто тих, що прийняли в склад ОАЄ підпільну організацію Полісарію, і тих, що були і є проти того. Полісарію прийнято в склад ОАЄ в лютому цього року на пленарних нарадах в Аддіс Абебі. Етіопія, не вважаючи на протест Марокко і 18 інших країн.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Західної Німеччини Ганс-Дітріх Геншер публічно виступив проти капітулянтської пропозиції чотирьох американців, колишніх високих достойників і керівників американської політики — Джорджа Банді, Джорджа Кеннеді, Роберта МакНамари та Джерарда Смита, — щоб ЗСА зреклася офіційно й назавжди ужиття атомової зброї першими у випадку совєтської атаки. Геншер підкреслив, що така декларація ЗСА не принесла б ніякої користі, а тільки створила б для СРСР такі умови, в яких він міг би проявити ще більше агресивної ініціативи, як тепер. Міністр Геншер підкреслив, що особливо Західна Європа була б виставлена на небезпеку Совєтського Союзу, бо була б комплексно безоборонною. Міністр Геншер також висловив згоду на те, щоб ЗСА у зв'язку з різними починами СРСР змінили збройні сили в Європі.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА РОНАЛДА РЕГЕНА, який признав продаж зброї Пакистанові в сумі 3,2 бильона доларів впродовж п'яти років, звернувся до Конгресу з проєктом закону про призначення першої виплати на ту ціль у сумі 275 мильйонів доларів. З огляду на підписку кредитів для Ізраїлю, Єгипту та Йорданії в тій самій цілі Уряд запропонував Конгресові піднести суму таких кредитів з 7-ми на 8,7 бильона доларів.

БРИТАНЦІ ВІДІБРАЛИ ОСТРОВИ ПІВДЕННОЇ ДЖОРДЖІЇ

Лондон, Англія. — Командир одної з бойових груп британської армії, яка зближається до Фалькландських островів з метою перебрати їх, повідомив британський уряд і особисто королеву Єлисавету II про перебрали головної порту групи островів Південна Джорджія, та міста Грїтвікен, Кільканадію годин пізніше британський уряд подав до відомо, що другий порт того острова Літ також перебрали британськими флотом.

Командир оперативної групи, яка перебрала головний острів Південна Джорджія разом з його двома портами, передав перший бойовий рапорт: „З приємністю інформую Ті Маскрат, що Білий прапор (англійської флотії) разом з державним прапором Великої Британії повівають в Південній Джорджії. Боже, бережи Королеву!”

Цей типовий для давньої великої британської імперії звід дав сигнал, що британська флотія дістала накази в потрібі збройною рукою перебрати назад в посідання Фалькландські острови, які розташовані 800 миль на захід від островів Південна Джорджія. Перед атакою гелікоптерами, а відтак морським десантом на порт Грїтвікен британці заатакували й пошкодили аргентинський підводний човен, який був у тому районі. Як подає альманах Джейн, найбільш компетентне джерело морських інформацій у світі, пошкодження аргентинського човен, це колишній американський підводний човен „Кетфінш”, який аргентинці купили 1971 року й переіменували на „Санта Фе”. Після збройної акції на острові Південна Джорджія британські офіційні кола приватно висловлюють надію, що Аргентина, переконавшись в серйозності британської постанви, буде більш схильна до пологоди виниклого аргентинсько-британського конфлікту дорогою переговорів.

Аргентинський уряд признав, що його військове з'єднання, яке окупувало острів Південна Джорджія, ставило спротив наступаючим англійцям. Президент Аргентини генерал Леопольдо Гальтьєр видав комунікат, що „командир аргентинських збройних сил в порті Літ знищив свої комунікаційні коди та приступив

до знищення комунікаційних улаштувань і готується до останнього бою”. Аргентинські джерела інформують, що підводний човен „Санта Фе” був заатакований і пошкоджений британськими гелікоптерами в часі його виходу на поверхню води в порті Грїтвікен для вилучення харчів, ліків та пошти для аргентинської залоги, яка мала біля 200 бібців. Інші аргентинські джерела подали, що „Санта Фе” вплинув до порту з метою перевести направки механічного характеру. Після пошкодження й вибуття із служби підводного човна „Санта Фе” Аргентині залишилися ще тільки три підводні човни.

Аргентинські джерела повідомляють, що бита за острів Південна Джорджія була довга й важка. Британці атакували з моря далекобійною артилерією та з повітря за допомогою літаків, а відтак гелікоптерів. Міністр закордонних справ Ніканор Коста Мендес заявив, що тепер Аргентина знаходиться в стані війни з Великою Британією. Мендес, який прибув до Вашингтону на конференцію Організації американських держав, поінформовував, що він вимагав від конференції схвалення рішучої проти британської постанви і спільної акції.

Шоденник „Насіон” в Буенос Айресі, який має тісні контакти з урядовими чиновниками, повідомив у редакційній статті: „Серед нас є чимало людей, близьких до поінформованих військових кіл, які признають, що коли б мілітарні акції повернулися некорисно для збройних сил Аргентини, тоді збройні сили можуть вимагати формальної збройної допомоги від Совєтського Союзу”. Головнокомандуючий аргентинського військового летунства, генерал Базіліо Лямі Дозо, заявив, що якщо б таке сталося, тоді він мусів би подумати про совєтську допомогу.

В Америці

ПОЛІЦІЙНІ ВІДІЛІ і пожежники в Анагаїмі, Каліфорнії, користуючись із спокійнішої погоди, розпочали тепер розшуки за тілами тих осіб, які могли есентауно загинути у великій пожежі, яка охопила кільканадцять бльоків і знищила понад 50 забудовань, приватних хат і підприємств. Посадник міста зарядив перерахування населення, щоб встановити скільки осіб пропало і за ким треба шукати. Покищо є багато поранених, згладно попечених осіб у шпиталях, переважно старших і дітей. Біля 1,500 осіб втратили дах над головою, а загальні втрати переходять 100 мильйонів доларів.

РОБЕРТ ДЖЕЙ ЛИФТОН, викладач на медичному факультеті Єйльського університету, сильно критикував план Адміністрації президента Роналда Регена про евакуацію населення з великих міст на провінцію у випадку ядерної війни, який, на його думку, спричинив би дійсну катастрофу і наніс би найбільш шок, як сама атомова атака. Населення в першу чергу погало б в паніку і тоді зникли б з людських сердець всякі гуманні почуття, зокрема милосердя до слабших, старих і дітей. Він перестеріг, що лікарі не були б спроможні давати ніякої допомоги населенню. Адміністрація не погоджується з твердженням Лифтона, а її речник Лі Томас назвав їх „некомпетентними” і „емоційними”. Томас робить старання, щоб Конгрес схвалив 4,2 бильйона доларів на цивільну оборону і побудову схороннищ.

НА ФОРУМІ Об'єднаних Націй в Нью Йорку ведеться свого роду боротьба за членство у цій міжнародній організації держави Ізраїль. Сирія, наприклад, яка є речником багатьох арабських, африканських і азійських держав, гостро заперечувала проту американського вета, накладеного на резолюцію, засуджуючу Ізраїль за випадок в мечеті Омара і вбивство двох арабів. Відчувши прихильність до цього протесту багатьох держав так званого третього світу і комуністичного блогу, сирійський представник поставив вимогу виключення Ізраїлю з ООН. Присутні делегати, як виглядає, не прийняли аргументів амбасадора ЗСА до ООН Джина Киркпатрика, яка закликала членів Ради Безпеки до розсудливості, щоб не створювати нової проблеми на Близькому Сході.

На загідах високих становищах застала проф. О. Архимовича Друга світова війна, події якої заставили його поділитися з родиною на Захід. На Заході (на селекційній станції під Віднем) продовжував він свою наукову дослідну працю, а після капітуляції Німеччини опинився в Баварії, де, разом з іншими нашими науковцями, зайнявся організацією українських наукових осередків (Український Технічно-Господарський Інститут, УВАН, НТШ). Від 1945 до 1948 року очолював кафедру спеціального хліборобства на агрономічному факультеті та кафедру ботаніки на ветеринарному й фармацевтичному факультетах. У роках 1948-1952 працював на високому становищі в іспанській насінницькій фірмі Пролес, де запрошено його за рекомендацією Міністерства Хліборобства ЗСР. Тут, в Іспанії розвинув ювілят свою науково-дослідну діяльність, виводячи Іспанію з перманентної кризи на відтінку нестачі насіння цукрового буряка. Висліди своєї науково-дослідної й практичної роботи в терені опублікував наш визначний учений в іспанських наукових виданнях, що залишилася незатертим слідом грандіозної праці українського дослідника агрономічних наук для іспанського народу.

У 1952 році проф. О. Архипенко емігрував до ЗСА

то ближе к дальнему концу

Проф. Р. Конквест...

(Закінчення зі стор. 1)

змагалося з самого початку. Колективізація, не зважаючи на високу ціну в людях і в господарстві, ішла вперед і „укріплювала“ диктатуру партії. Отже все це — виходить — було походом проти села, проти національних почувань населення.

Зрештою, проф. д-р Р. Конквест, що не хотів робити підсумків на цій конференції, бо в процесі праці ступіві йому яскраво перед очима висновки, які ще тільки зарисовуються, а тому він хоче з підсумками почекати. Але в присутніх українців з бігом його викладу не лишилося сумніву у тому, що вибір професора Р. Конквеста на це завдання був надзвичайно шасливий і вдалий. Про це можна було зробити висновок на підставі даних про нього, на підставі почуття і на підставі його творчості й особистості. Перед слухачами був типовий представник англійсько-науковця з англійською солідністю, об'єктивізмом, словнистим, інтегративним західної людини та глибоким розумінням суті соціального ладу.

Після слова Р. Конквеста д-р Дан Островський, науковий співробітник УНІГУ, що керував зустріччю, відкрив другу частину конференції — запити і уваги зібраних.

Було в залі Будинку УНІГУ 70 осіб; велика кількість з них брала участь у обговоренні теми. Питання були різноманітні: деякі дотичні до поверхових, більшість, проте, влучні і потрібні для з'ясування теми, хоч свідків голоду, ані нащадків

жертв голоду в залі не було. Відповіді давав або сам д-р Р. Конквест, або д-р Джеймс Мейс, який — як відомо — допомагає Р. Конквестові у підбірці матеріалів та в інших відношеннях, а також сам працює над темою „Великого голоду“ в Україні. Д-р Джеймс Мейс і д-р Р. Конквест пояснюють цю „двотерівність“ тим, що тема багата й грандіозна, і що не одна праця, а кілька книжок про голод в Україні повинні бути написані.

Тут професор покликається на рясноту книг про голод в Україні, на те, що тема багата й грандіозна, і що не одна праця, а кілька книжок про голод в Україні повинні бути написані.

У питанні й репліках присутніх та у відповідях говорився про намагання Сталіна знищити туди ж український „буржуазний“ націоналізм, нищити село — його базу, про „потрійну“ природу цієї загрози. Бо могла бути відбудована колективізація, наприклад, без одночасного „знищення кукурди, як хліба“, тобто нищення найкращої частини хлібівирощувачів, годувальників міст і Росії, а навіть Європи; і без одночасного забирання зерна „под метельку“, вимощання всіх зернових сховищ, всіх засівів, з частими випадками забирання вже спеченого хліба.

Чулися зауваги від присутніх, що на ХХІ з'їзді КПРС в 1930 році все ще уважалося „великодержавний шовінізм“ (тобто російський націоналізм) більшим злом, ніж місцеві „бур-

жуазні націоналізми“, а це, мовляв, показник того, що Україна національно тоді не пригнічувалася. Відповіді на це питання, Р. Конквест вказав на подвійну гру Сталіна, бо не зважаючи на те, що було „меншою“, а що „більшою“ загрозою, вже в 1929 році розпочалися масові арешти української творчої інтелігенції. Це було ясне намагання обезголовити український народ, здійснюючи засаду Сталіна: втиняйте голови, бо вони не відстають. Нищення національної інтелігенції йшло повною парою протягом здійснювання першої „п'ятирічки“, яку було завершено в 1933 році.

Щодо самої кількості померлих з голоду — є різні величини, і над цим мусять працювати демографи, беручи під увагу переписи населення в СРСР. Хоч ці переписи часто-густо фальшовані, але між рядками знову ж можна довідатися чимало. Тут проф. Р. Конквест вказав на свого помічника С. Максудова (математика-статистика) Александра Бабінського, який працює тепер в УНІГУ і опрацьовує різні складні демографічні завдання. На довід С. Максудова покладе надії д-р Р. Конквест, як і д-р Джеймс Мейс.

Про свою дослідницьку працю ці два науковці, помічники Р. Конквеста, згадували і в інших своїх стат-

тях та на виступах перед українською громадою в різних містах. Виступи продовжуються.

Безпосередні втрати населення від голоду мабуть було шість мільйонів, але це число ще точно не визначено (і невідомо, чи воно колись буде точно об'явлене).

До цікавих запитів слід віднести питання, поставлене проф. Ігорем Шевченком, чи для індустріалізації СРСР була потрібна колективізація селянського господарства і чи „реквізиція“ зерна проводилася в усьому СРСР, чи лиш в Україні? Тут була відповідь — ні. Але колективізація була потрібна Сталінові і партії, що почувалися настільки сильними, що могли одним махом позбутися своїх ворогів теперішніх і майбутніх. „Вимитали“ зерно прислані з міст політруки з ГПУ, „тисячники“ та інші активісти тільки на Україні і на Кубані. Так що виглядає, що змова була і була вона проти України, — що підкреслює проф. І. Шевченко.

Окремо дискусанти згадували союзна винагородження Казахстану, чим теж цікавився Р. Конквест.

На особливі „каральні міри“ в Україні звернувши увагу ж керівник УНІГУ проф. д-р Омельян Прицак, бо якраз в Україні розгромив комуністів був знач-

но сильніший, ніж будь-де в СРСР. Теж не тасманиця, а факт, що Центральний Комітет КП(б)У складався з малими винятками з неукраїнців.

Проф. О. Прицак додав, що сильно теж страждав Ленінград від „чистки“, але це інша тема й інше для цього існує пояснення.

У підсумку — антилюдська лекція колективізації, страшенні жертви, які не дали тих результатів, які гомосно проголошувалися. Сталін і партія; натомість аграрна продукція в СРСР в такому жалюгідному стані, що тільки американським і канадським збіжжям ту країну вдається вже десятиками років годувати. І висока плата за генотид — брутальність партії, вирошення негідних, позбавлених співчуття: людської нормальної озна-

ки. Не було б ексцесів голоду, штучно запровадженого владою для боротьби з „ворогами“ для укріплення контролю партії над населенням, яке обернене фактично в кріпаків ХХ

століття, — не було б і погрому, наприклад, 1937 року, коли комуністи били своїх — теж комуністів. Чи аж таку ціну треба було платити за „створення імперіальної свідомості“, знищення „локальних“ патріотизму, створюючи „советську людину“ і „советський народ“ з патріотизмом, зверненням тільки на центр, на Москву? — питає д-р О. Прицак.

В підсумку бачилося на цій конференції, що одна з цілей УНІГУ здійснюється. Що українською проблематикою в усій її ширині займаються з успіхом теж не-українці науковці, а це і було задумом організатора і найбільшого ентузіаста УНІГУ проф. О. Прицака з його гаслом: „Смільний порив і контакт зі світом — зокрема з науковим чужинським світом“.

Конференція з проф. д-ром Конквестом тривала два дні. В Українському Гарварді він мав нагоду провести чимало часу на розмовах з українськими гарвардіями та ознайомитися з Центром.

Д-р М. Богачевська-Хом'як про український жіночий рух

Хоча заговоривши провідною доповіді Марти Богачевської-Хом'як, професора Мендгенівського коледжу в канадській УВАН звучав „Фемінізм в українській історії“, то наголовок в нашому дописі „український жіночий рух“ значно повніший, ніж поняття в західному світі.

До речі, сама доповідачка підкреслює це у вступі своєї односторонньої доповіді. Гостя з Нью-Йорку дала винятковим слухачам 11-го березня цікаву картину жіночого руху в Україні, який виявився визвольним не тільки за права жінки в родині-хаті, в громаді, спільноті, але також за змаганнями за національні права народу. Саме цим національним аспектом українського жіночого руху переростає всі інші жіночі рухи на Заході. Соціалістичні ідеї XIX століття допомагали у формуванні акцій жіночого руху, сказала доповідачка, але також при цьому під-

креслила, що дружини отців духовних — паніматки — були часто тими, які заступалися за жіночі права та вели перед у жіночих організаціях, наприклад, в Товаристві Руських Жінок, в Клубі Русинки, а майже в кожному в Союзі Українок тощо.

Проф. Богачевська-Хом'як присвятила належну увагу діячам жіночого руху в Україні, як, наприклад: Наталія Кобиринська, Олена Півля, Ольга Кобилянська, Софія Юнкунська — Морачевська, Н. Дорошенко, З. Мірна, Мілена Рудницька та інші. Наголосила вона також, що українське жіноцтво після Першої світової війни перше відбуло міжконтинентальний конгрес, в якому взяли участь теж представниці американського організованого жіноцтва.

В дискусії яка була цікава і жава, М. Богачевська-Хом'як поінформувала слухачів, що вона від кількох літ працює над історією жіночого руху в Україні. В цій цілі вона також відвідала до Європи, щоб там записатися з періодичними матеріалами. І працює спонсоруючи жіночі організації Америки. Дослідження виявила в цій діяльності велике зацікавлення й ентузіазм. Це було видно і в доповіді, і в дискусії.

Можна часом знудитися деякими не раз вузькими і несуттєвими виступами неукраїнського жіноцтва на Заході, що мають не рідко характер зовнішньої демонстрації, ніж глибокий зміст. В порівнянні з такими виступами український жіночий рух має в собі глибину і широкую спрямованість. Якщо до цього додати працю жіноцтва в політичній репрезентації та політичній підпільній діяльності, як, наприклад, РУП, ОУН, УПА, то український жіночий рух — заслуговує на велику пошану і подив.

Сесію проводив проф. Я. Розумний, який представив гостю, як солідного дослідника-історика, яка має за собою низку наукових праць. Подяку від УВАН і всіх присутніх склав д-р М. Марунчак, який також побажав гості даліших добрих успіхів в дослідках та в опублікуванні історії жіночого руху в Україні та діаспорі.

МГМ

Назустріч...

(Продовження зі стор. 2)

„резерву“. Це віддзеркалюється в т. зв. оцінці членських грамот, яка в УНСоюзі вноситься тепер приблизно 137 відсотків, себто є на 27 відсотків вище від вимоганого законом мінімуму. Очевидно, що всі забезпечені установи, включно з комерційними, змагаються до того, щоб, крім вимоганого законом мінімуму, „на всякий випадок“ мати ще й відповідну резерву, але що резерву вдержується в межах яких 15 відсотків понад „мінімум“. УНСоюз, закупаючи своїм майном (привіт колишньому довголітньому головному касиру УНСП. Романові Слободянові!) таку велику резерву, навіряд чи мав би як труднощі одержати згоду забезпечених властей на висигнування з тієї своєї резерви — скажімо — одного мільйона доларів на створення і оформлення такої Культурної Фондуції для служби своїм членам і громаді.

Основний фонд такої Фондуції, себто один мільйон доларів був би непорушним і його можна б постійно збільшувати записами померлих виплат від членів, принагідними пожертвами тощо. До розпорядження Фондуції були б завжди тільки відсоткові прибутки від інвестиції основного фонду, що в теперішній господарській кон'юктурі вносили б мінімально яких

100,000 доларів і цей фонд мав би бути призначений виключно — чи в першу чергу — на нагороду за більш і кращі досягнення в різних ділянках української науки і культури: наукові дослідження, відкриття і публікації, письменство, музика, образотворче мистецтво, архітектура тощо. Мавши щорічно до розпорядження 100,000 доларів, Культурна Фондуція УНС встановлює — скажімо для прикладу — одну першу нагороду в сумі 25,000 доларів, дві чи три другі нагороди по, скажімо, 15,000 доларів і який десяток третіх нагород по 5,000 доларів. Це, очевидно, тільки приклад, бо форму, вистоту та кількість нагород і подібне обмірковувала б та встановлювала кваліфікована в таких справах кураторія Фондуції. Немає сумніву, що можливість одержати конкретну нагороду в сумі 25, 15 чи „бодай“ 5 тисяч доларів, разом з відповідною славою, була б величчю для творчості і змагання діячів усіх ділянок української науки і культури. А щорічні роздачі таких нахвних „нобелівських“ нагород можна б кожного року отримувати з відповідного імпрезо, в межах можливостей, на найвищому науковому і культурному рівні, відбувати такі імпрези в різних більших осередках українських поселень в ЗСА і Канаді, тощо.

Степан Любомирський
ПРОМЕТІВ
ВОГОНЬ
РОМАН

Ціна: \$18.00 з пересилкою.
Мешканці стейту Нью Джерсі зобов'язані 5% стейтового податку.
SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302

ПРОМЕТІВ
ВОГОНЬ
ПРОМЕТІВ
ВОГОНЬ
ПРОМЕТІВ
ВОГОНЬ
ПРОМЕТІВ
ВОГОНЬ
ПРОМЕТІВ
ВОГОНЬ
ПРОМЕТІВ
ВОГОНЬ

Увага!
Рочестер, Н. Й.

Увага!
Рочестер, Н. Й.

В неділю, 2-го травня 1982 р., о год. 2-й по пол.
в залі Українського Народного Дому
при 831 Джозеф Авеню, РОЧЕСТЕР, Н. Й.

відбудуться

Наради Конвенційного
Комітету 30-ої Конвенції
Українського Народного
Союзу

На програмі нарад є звіти поодиноких Комісій
Конвенційного Комітету.

Увага!

Увага!

Увага!

Після Нарад, о год. 5-й по пол.

відбудуться

Спеціальні Наради Делегатів
на 30-ту Конвенцію УНС

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Загальне обговорення конвенційних справ.
2. Ухвалення резолюцій і побажань до Конвенції.
3. Організаційні справи.

Проститься Шановним Делегатів взяти численну
участь у цих нарадах.

Участь візьме:

Д-р Іван О. Фліс, головний передсідник УНС
ВОЛОДИМИР ГАВРИЛЮК
Голова Конвенційного Комітету

БАФФАЛО І ОКОЛИЦЯ!

В суботу, 1-го травня 1982 р., о год. 6-й веч.
в Українсько-Американському Горожанському
Центрі, 205 Мілтані Роад, Баффало, Н. Й.

відбудуться

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ
Окружного Комітету Відділів УНС
в Баффало, Н. Й.

в яких повинні взяти участь члени Окружної Управи та Урядовці і конвенційні Делегати УНС наступних Відділів:

40, 87, 127, 149, 299, 304, 351, 360 і 363

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Загальне обговорення Конвенційних справ.
2. Ухвалення резолюцій і побажань до Конвенції.
3. Організаційні справи.

У зборах візьме участь:

Василь Оріховський, головний організатор УНС
Роман Конотопський, голова
Петро Гаврус, касир Осип Гаврилюк, секретар

ПОВІДОМЛЕННЯ

Адміністрації „Свободи“

повідомляємо всі організації
і поодинокі ОСОБИ.

ЩО АДМІНІСТРАЦІЯ

НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖАДНИХ
ОГОЛОШЕНЬ

якщо попередні рахунки
НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ

Окремих листів в тій справі не будеться
відписувати.

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ УНСоюзу
ФІЛАДЕЛЬФІЙСЬКОЇ ОКРУГИ

повідомляє, що

СПЕЦІАЛЬНА НАРАДА
конвенційних делегатів
і ДЕЛЕГАТІВ
ФІЛАДЕЛЬФІЙСЬКОЇ ОКРУГИ
УНСоюзу

відбудуться

в неділю, 2-го травня 1982 р., о год. 2-й по пол.
в залі Дому Округи у Філадельфії, Па.
при 5004 Олд Йорк Рд.

В нарадах повинні обов'язково взяти участь делегати
і делегати наступних Відділів:

10, 32, 45, 105, 116, 128, 153, 154, 156, 162, 163, 173, 216, 231,
237, 239, 245, 261, 268, 269, 321, 324, 339, 347, 352, 362, 375,
383, 397, 422, 430 і 479.

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Загальне обговорення конвенційних справ.
2. Ухвалення резолюцій і побажань до Конвенції.
3. Організаційні справи.

Після нарад, для всіх учасників буде перекурса-гостина.

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:

Іосиф ОСИП БАКАЙ, головний голова
ІВАН ДАНКІВСЬКИЙ, касир
ПЕТРО ТАРНАВСЬКИЙ, голова
МІР ВАСИЛЬ КОЛІНКО, секретар

Оркестра „СОНЯШНИК“

після успішного випуску першої українсько-американської „диско“ платівки „THE KOZAK“, що винесла українську музику на всеамериканське поле, дістала призначення в американському музичному світі, потрапила у список т. зв. „TOP40“ у багатьох головних містах ЗСА — Бостон, Атланта, Даллес, Лос Анджелес та інших.

Керівник оркестру „Соняшник“ Олександр Мартинюк повідомляє широкій українській громаді, що „Соняшник“ знову пропонує свої послуги громаді — на імпрезах, заходах, бенкетах, весіллях тощо.

Зголошуватися слід до Олександра Мартинюка, телефонуючи: (201) 254-0061.

Увага!

Увага!

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу
міста Нью-Йорку й околиць

повідомляє всіх секретарів Відділів та делегатів на 30-ту
Конвенцію УНСоюзу наступних Відділів:

4, 5, 6, 8, 16, 19, 60, 69, 88, 130, 158, 184, 194, 195, 200,
203, 204, 205, 211, 212, 256, 267, 293, 325, 327, 361, 433,
435, 450, 455, 457, 485 і 489

що в п'ятницю, 30 квітня 1982 р., о год. 7-й веч.
в Українському Народному Домі в Нью-Йорку, Н. Й.
142 Друга Авеню, кім. ч. 22

відбудуться

НАРАДИ ОКРУГИ

На порядку нарад:

Організаційні справи і 30-та Конвенція УНСоюзу.

В нарадах візьмуть участь

Члени Головного Уряду УНСоюзу

Д-р ІВАН ФЛІС, головний голова
ВАСИЛЬ ЦЮПА, касир
МИКОЛА ХОМАНЧУК, голова
ОЛЕНА ГЕНТІШ, секретар

ДЕРМАТОЛОГ
J. BARAL, M.D.

245 East 63rd Street
New York, N.Y.

Tel: (212) 355-2822

Лікування всіх шкірних і
венеричних хвороб, пере-
садження волосся.
Примаємо тільки за попереднім
договором. Говоримо також по-польськи
і по-німецьки.
Примаємо Medicare.

● FUNERAL DIRECTORS ●

SINKOWSKY

FUNERAL SERVICE

8535 East Tremont Avenue
BRONX, N.Y. 10465
Tel: 663-2475

191 Avenue "A"
NEW YORK, N.Y. 10009
Tel: 674-3630

Директор ЮСІФ
СЕНКОВСЬКИЙ

Завжди влаштування похоронів
в каліфорнії, по-
льськи в кожній районі
міста. Похорони по міні-
мальних цінах.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКР. ПОГРЕБНИК

Займається Похоронами

в BRONX, BROOKLYN,
NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ

КОНТРОЛЬОВАНА
ТЕМПЕРАТУРА

Peter Jarema

129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y.
ORegon 4-2568